

2018

VÝROČNÍ ZPRÁVA

o činnosti a hospodaření

Ředitel ÚAPPSZČ, v. v. i.:

Mgr. Petr Lissek

Radou instituce schválena dne:

Předseda Rady instituce:

Mgr. Jan Blažek

Dozorčí radou projednána dne:

Předseda Dozorčí rady:

Mgr. Petr Čech

Zpracována:

8. 4. 2019

Zpracovali:

Mgr. Petr Lissek

Ing. Hana Urbanová

Ústav archeologické památkové péče
severozápadních Čech, v. v. i.

Jana Žižky 835, 43401 Most

IČO: 47325011

I. Orgány a struktura ÚAPPSZČ, v. v. i.

I.1. Výchozí složení orgánů pracoviště

Ředitel pracoviště

Rada Ústeckého kraje usnesením č. 047/13R/2017 ze dne 3. 5. 2017 dle ustanovení § 59 Odst. 1 písm. i) Zákona č. 129/2000 Sb., O krajích (krajské Zřízení), ve Znění pozdějších předpisů, v souladu s ustanovením § 15 písm. h) a § 17 Odst. 2 Zákona č. 341/2005 Sb., O veřejných výzkumných institucích, ve Znění pozdějších předpisů, na návrh Rady instituce na základě výběrového řízení, jmenovala Mgr. Petra Lisska ředitelem ÚAPPSZČ, a to na období od 1. června 2017 do 31. května 2022.

Rada ÚAPPSZČ, v. v. i.

Volba Rady instituce proběhla 10. ledna 2017.

interní členové:

Mgr. Jan Blažek, *předseda*

Mgr. Petr Lissek

MUDr. et. Bc. Kryštof Derner

Mgr. Marek Půlpán

externí členové:

prof. PhDr. Jan Klápště, Csc. (FFUK Praha, Ústav pro archeologii)

PhDr. Petr Holodňák (Regionální museum K. A. Polánka v Žatci)

PhDr. Ing. Lubor Smejtek, Ph.D. (ÚAPP stř. Čech, v. v. i.)

Do funkce tajemnice Rady instituce se po mateřské dovolené vrátila Mgr. Daniela Franková.

Dozorčí rada ÚAPPSZČ, v. v. i.

Dozorčí rada v níže uvedeném složení pracovala od 1. března 2017:

Mgr. Petr Čech, *předseda*

Mgr. Michal Ernée Ph.D.

Mgr. Radek Spála

Ing. Bc. Simona Marešová

Jitka Sachetová

Tajemnice Dozorčí rady: Ing. Hana Urbanová.

I.2. Změny ve složení orgánů

Během roku 2018 došlo pouze ke změně ve složení Dozorčí rady ÚAPPSZČ, v. v. i.

Ředitel ÚAPPSZČ, v. v. i.

Beze změn.

Rada ÚAPPSZČ, v. v. i.

Beze změn

Dozorčí rada ÚAPPSZČ, v. v. i.

Rada Ústeckého kraje jmenovala dne 4. dubna 2018 usnesením č. 075/37R/2018 Mgr. Michala Soukupa novým členem Dozorčí rady s účinností od 5. dubna 2018. (Jmenován za Mgr. Radka Spálu.)

I.3. Informace o činnosti orgánů**Ředitel**

Od 1. června 2017 ředitel Mgr. Petr Lissek jmenoval jednoho svého zástupce – Mgr. Jana Blažka, který jej zastupuje v době dlouhodobé nepřítomnosti ve všech věcech s výjimkou pracovněprávních vztahů. Společně také projednávali veškeré plánované a odborné dění a projekty Ústavu.

Rada ÚAPPSZČ, v. v. i.

Zasedala v roce 2018 ve dnech 7. 6. (všichni členové) a 13. 12. (omluven prof. PhDr. Jan Klápště, Csc.) a na svých zasedáních se projednala např. tato témata:

Výroční zpráva 2017

Zpráva nezávislého auditora 2017

Rozpočet 2019

Střednědobý výhled rozpočtu na 2020 a 2021

Hlavní úkoly 2019

Koncepce rozvoje ÚAPPSZČ, v. v. i. na roky 2020-2024

Připravovaným a již běžícím projektům Ústavu

Konzervaci archeologických nálezů

Nedostatku úložných prostor

Dozorčí rada

V období od 1. ledna do 31. prosince 2018 se uskutečnila dvě zasedání dozorčí rady a jedno doplňkové formou per rollam. Zasedání se konala dne 25. května 2018 a 7. prosince 2018. Jednání per rollam proběhlo ve dnech 28. – 31. 5. 2018. Všechna zasedání se uskutečnila v řádném termínu, obou se zúčastnili všichni členové a jako host se jich účastnil i ředitel Ústavu Mgr. Petr Lissek. Na svých zasedáních se projednala např. tato témata:

Výroční zpráva 2017

Zpráva nezávislého auditora 2017

Rozpočet 2019

Střednědobý výhled rozpočtu na 2020 a 2021

Hlavní úkoly 2019

Koncepce rozvoje ÚAPPSZČ, v. v. i. na roky 2020-2024 a harmonogram její přípravy

I.4. Informace o změnách zřizovací listiny

V roce 2018 beze změny.

Zřizovací listina ÚAPPSZČ byla vydána Ústeckým krajem 19. dubna 2006 s platností od 1. ledna 2007 (na základě rozhodnutí Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 24/11Z/2006). Úplné znění zřizovací listiny (Usnesení Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 26/13Z/2010, ze dne 31. března 2010), včetně všech vydaných dodatků, je od března 2010 k dispozici v Rejstříku veřejných výzkumných institucí na <http://rvvi.msmt.cz>.

I.5. Organizační a personální struktura ÚAPPSZČ, v. v. i.

Organizační struktura

Po nástupu do své funkce 1. června 2017 jmenoval ředitel Mgr. Petr Lisek jednoho svého zástupce – Mgr. Jana Blažka, který jej zastupuje v době dlouhodobé nepřítomnosti ve všech věcech s výjimkou pracovněprávních vztahů.

Výzkumnou činnost pracoviště uskutečňují odborní zaměstnanci pracoviště.

Infrastrukturu pracoviště a výzkumu a další společné činnosti zabezpečuje:

- a) Administrátor/administrátorka zajišťující: administrativní podporu ředitele, administraci institucionální podpory poskytnuté zřizovatelem, administraci projektů, do kterých je Ústav zapojen; komunikaci s externí účetní firmou, oběh účetních dokladů, vyřízení denní agendy podniku (vyřizování pošty, emailů, telefonátů, přidělování jednacích čísel), spisovou službu, agendu objednávek služeb a nákupů, vedení příručního skladu potřeb, inventarizaci majetku, evidence stavu publikací, přípravu podkladů pro fakturaci; hospodaření s FKSP.
- b) Personálně ekonomický referent/referentka, zajišťující personální agendu, mzdovou agendu, styk s příslušnými státními institucemi (finanční úřady, správa sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovny atd.), evidenci docházky a další agendu spojenou s ekonomikou a personálními záležitostmi instituce).
- c) Technicko provozní referent/referentka, zajišťující údržbu budov, autoparku, evidenci autoprovozu a technické zabezpečení terénních výzkumů.
- d) Odborní pracovníci s delegovanou pravomocí, či s pracovní náplní, kde je vymezena kompetence ke komunikaci se státní správou a investory v oblasti výkonu archeologické památkové péče, k vedení archivu nálezových zpráv a k archivaci získaných dat a jejich trvalému uložení, k vedení laboratorních a dokumentačních prací.

Profesní struktura

V roce 2018 zaměstnával ÚAPPSZČ průběžně 27 pracovníků, jejichž celkové kapacity činily 27,9 pracovních úvazků. Z tohoto počtu byly 4 zaměstnankyně na mateřské dovolené.

Z celkového počtu 27 zaměstnanců je 11 odborných pracovníků nebo vysokoškolských pracovníků ve výzkumu (10 archeologů a 1 přírodovědec – antropolog), 1 ředitel organizace, 2 administrativní pracovnice, 3 dokumentátoři a 1 technik na archeologickém výzkumu; ostatní tvoří technické a dokumentační složky pracoviště (3 pracovnice laboratoře, 1 vedoucí laboratoře, 3 kresliči, 1 geodet, 1 řidič).

Vědecké a pedagogické hodnosti

Mezi odbornými pracovníky ÚAPPSZČ bylo ke konci roku 2018 následující rozdělení akademických titulů: Mgr. (7), PhDr. (2), RNDr. (1), Bc. (1).

V roce 2018 nebyli mezi zaměstnanci nositelé vědeckých a pedagogických hodností.

II. Hodnocení hlavní činnosti

II.1. Obecné vymezení činnosti a struktura ÚAPPSZČ, v. v. i.

Hlavní činností ÚAPPSZČ je **vědecký výzkum** (terénní i teoretický) v oblasti archeologie a návazných oborů; zpracování a šíření vědeckých informací v daných oborech; působení v rámci dílčích segmentů archeologické památkové péče a pedagogická činnost. Vědecký výzkum ÚAPPSZČ se zabývá obdobím pravěku až středověku, příp. novověku. Svou činností ÚAPPSZČ zasahuje do všech oblastí studia archeologických pramenů, od terénního výzkumu přes analýzu artefaktů a ekofaktů až po zobecňující modely minulých společností.

Terénní výzkum ÚAPPSZČ provádí zpravidla na území Ústeckého kraje, podle potřeby však stávající dohoda o podmínkách provádění archeologického výzkumu umožňuje působení i na území Karlovarského kraje. V terénním výzkumu uplatňuje jak metody archeologického odkryvu, tak nedestruktivní postupy (např. letecké snímkování, povrchový průzkum). Pro výzkum pramenů v terénu i mimo terénní kontext disponuje ÚAPPSZČ dostatečným technickým i personálním vybavením.

II.2. Výzkumná koncepce instituce a grantové projekty

Vědecký výzkum v ÚAPPSZČ byl také v roce 2018 financován především z prostředků Institucionální podpory Ústeckého kraje a dále z prostředků získaných na projekty z národních a evropských zdrojů. Institucionální podpora Ústeckého kraje byla poskytnuta v roce 2018 na základě Koncepce rozvoje Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i., která byla schválena usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje ze dne 25. 6. 2014 č. 192/17Z/2014 a je přílohou č. 1 této výroční zprávy.

II.3. Hlavní výsledky a výstupy činnosti v roce 2018

- 1.) I. Etapa zpracování velkých výzkumů z městského jádra v Ústí nad Labem, řešitel: Mgr. Petr Lissek; výstupem nálezová zpráva: ZAV městské parcely domu č. p. 211 v Ústí nad Labem na Mírovém náměstí (výzkum v souvislosti s výstavbou polyfunkčního domu Falk a Hocke v letech 2007-2008).
- 2.) Záchrané archeologické výzkumy na stavbách rodinných domů realizovaných v roce 2016 (Podbořany, okr. Louny; Lovosice – Holoubkov, okr. Litoměřice). Výstupem nálezové zprávy:
Podbořany, okr. Louny – ZAV v roce 2017 – Stavba RD na pč. 1495/15, 22-23 a 1657/74, řešitel: PhDr. Vojtěch Peksa
Archeologické dozory na stavbách RD – Lovosice, okr. Litoměřice, obytný komplex Nový Holoubkov (ppč. 2436/15, 21-23, 25-26, 33-34, 36, 45), řešitel: Mgr. Marek Půlpán
- 3.) Vroutek, okr. Louny – série výzkumů 2016-2017, výstupem nálezová zpráva: Vroutek, okr. Louny – Souhrnná zpráva za ZAV v okolí kostela sv. Jakuba Většího v letech 2015 -2018, řešitel: PhDr. Vojtěch Peksa
- 4.) Bohušovice nad Ohří, pohřebiště z doby stěhování národů, výstupem nálezová zpráva a rukopis odborného textu: Antropologické zpracování kosterního materiálu z výzkumu v Bohušovicích, okr. Litoměřice – protipovodňová zábrana v letech 2011-2012, řešitel: Mgr. Jan Blažek

- 5.) Třebenice, okr. Litoměřice, výzkum polokulturní lokality. Výstupem nálezová zpráva: Třebenice, okr. Litoměřice – ZAV v roce 2016, řešitel: Mgr. Marek Půlpán.
- 6.) Digitalizace stavebně historických průzkumů ze starého města Mostu – probíhá průběžně.
- 7.) Digitalizace vybraných pramenů k archeologii severozápadních Čech – probíhá průběžně.
- 8.) Zpracování dalších, rozsahem menších, záchranných archeologických výzkumů polykulturních lokalit, výzkumů z městských center (Kadaň) a dalších lokalit.

Zprávy pro investory a nálezové zprávy:

- ZAV na zámku Jezeří v roce 2018
- ZAV při statické sondáži parkánů v Kadani v roce 2018
- Středověký těžební a sídelní areál Goldloch – k. ú. Černý Potok (výsledky povrchového a archeologického výzkumu v letech 2013-2016)
- ZAV v roce 2017 – Rekonstrukce vodovodu a kanalizace v Erbenově ulici a na Havlíčkově náměstí v Žatci, okr. Louny
- ZAV při stavbě dálnice D7, k. ú. Bítovceves – MÚK k. ú. Postoloprty (okr. Louny) v letech 2017-2018
- Předstihový ZAV Benešov nad Ploučnicí, č. p. 52, Konojedský dům
- Výzkum zpracovatelských areálů na k. ú. obce Dolina (Dolina a Orpus) v letech 2012-2018
- ZAV na k. ú. Podsedice (okr. Litoměřice) v roce 2017
- Předstihový ZAV v předpolí dolu Bílina – Usedlost č. p. 55, k. ú. Libkovice, okres Most, rok 2018, sonda 132
- ZAV v prostoru bývalých Hořan na Mostecku
- ZAV v Libkovicích – sezóna 2018 – sonda 137
- ZAV v roce 2017 Rekonstrukce vodovodu a kanalizace v Nákladní ulici a ulici Karla IV, žatec, okr. Louny
- ZAV v roce 2017 Rekonstrukce vodovodu v Klášterní ulici, Žatec, okr. Louny
- Hrad Rýzmburk – stavebně historický průzkum

II.4. Publikační činnost ÚAPPSZČ, v. v. i.

1. Monografie

- E. Černá: Historické sklo 6. Sborník pro dějiny skla. (vydáno ÚAPPSZČ, v. v. i., naskladněno)
- K. Derner a kol. 2018: Středověké hornictví a hutnictví ve středním Krušnohoří na Přísečnicku. *Mittelalterlicher Bergbau und Hüttenwesen im mittleren Erzgebirge im Region Preßnitz = Arbeits- und Forschungsberichte zur Sächsischen Bodendenkmalpflege Beiheft 65 = ArchaeoMontan 5*, Dresden 2018. (v tisku, vydává ÚAPPSZČ, v. v. i.)
- J. Malec, J. Mareš. V. Peksa, J. Šťastná: Vršovice u Loun. (v tisku, vydáváno ve spolupráci)
- J. Boukal – M. Sýkora: Žlutice, Nevděk a Mazanec. Rezidenční město a hrady Jakoubka z Vřesovic. (v tisku, vydáváno ve spolupráci)

- J. Boukal – M. Sýkora – M. Volf: Egerberk. Hrad Jindřicha Škopka z Dubé. (v tisku, vydáváno ve spolupráci)
- V. Matoušek – M. Sýkora: Válečné události 17. – 19. století z interdisciplinární perspektivy. Kolektivní monografie. (v tisku, vydáváno ve spolupráci)

2. Práce jednotlivých odborných pracovníků publikované v rozličných periodikách (viz databáze RIV na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ČR):

Černá, E. 2018: Die mittelalterliche Glasproduktion im Nordwestböhmen – Středověké sklářství v severozápadních Čechách. In Katalog výstavy...Chemnitz, 34-38.

Černá, E. – Vepřeková, J. – Křížová, Š. 2018: Středověké sklo z Pražského hradu, ze studny na Jiřském náměstí. In: Profil archeologie středověku. Studie věnované Janu Frolíkovi. Katarina Kapustka (ed.). Praha, 49–73. (Rozsah 312 stran. ISBN 978-80-7581-014-4).

Černá, E. – Lisek, P. – Plachý, P. 2018: Středověká sklárna ve východním Krušnohoří na katastru Nového Města, okr. Teplice. In: Historické sklo 6.

Zahradník, P. – Černá, E. – Oblé, M. – Kovář, M.: K lokalizaci a středověké podobě zbořeného minoritského konventního kostela sv. Michaela v Kadani. In: Ústecký sborník historický.

Lisek, P., Derner, K. 2018: Cesta k archeologickému výzkumu středověkého hornictví v českém Krušnohoří a projekt ArchaeoMontan, in: Kryštof Derner a kol. 2018: Středověké hornictví a hutnictví ve středním Krušnohoří na Přísečnicku. Mittelalterlicher Bergbau und Hüttenwesen im mittleren Erzgebirge im Region Preßnitz, Arbeits- und Forschungsberichte zur Sächsischen Bodendenkmalpflege Beiheft 65, ArchaeoMontan 5, Dresden 2018.

Lisek, P. 2018: Středověká sklárna pod hradem Tolštejn, k. ú. Rozhled, okr. Děčín, in: Historické sklo 6, ÚAPPSZČ, v. v. i., Most 2018.

Černá, E. – Lisek, P. – Plachý, P. 2018: Středověká sklárna ve východním Krušnohoří na katastru Nového Města, okr. Teplice. In: Historické sklo 6.

Derner, K., Lisek, P. 2018: Středověké hornictví v českém Krušnohoří, in: Smolnik, R. - Gorycková, N. eds., ArcheoMontan 2018. Das Erzgebirge im Fokus der Montanarchäologie / Krušné hory v centru zájmu montánní archeologie.

Peksa, V. 2018: Středověká keramika středního Poohří. Předpokládané vydání závěr roku 2018 – Sborník Milanu Zápotockému

Peksa, V. 2018: Výšinné ohrazené sídliště na Kružínském vrchu, k. ú. Skytaly. Předpokládané vydání závěr roku 2018 – Archeologie západních Čech 9/2.

Peksa, V. 2018: Vršovice a okolí v pravěku a raném středověku, počet stran: 10 (9–18). Název knihy: Vršovice u Loun, rok vydání: 2018, počet stran: 135, Vydal: Obec Vršovice, Místo: Vršovice.

Půlpán, M. 2018: Contribution of new research of Bylany culture cemeteries (Ha C1 – Ha D1) in the lower Eger

river area.

Půlpán, M. – Půlpánová-Reszczyńska, M. – Křivánek, R. 2018: Přínos nedestruktivních průzkumů pro poznání dílčích struktur polykulturního funerálního areálu v Nezabylicích, okr. Chomutov.

Půlpánová-Reszczyńska, A. – **Půlpán, M.** – Ondráčková, L.: Depot železných zbraní z doby římské z krušnohorské Hrádečné (okr. Chomutov)

Půlpánová-Reszczyńska, A. – **Půlpán, M.** – Ondráčková, L.: Nezabylice – germánské pohřebiště. 7 sezón záchranného archeologického výzkumu

Sýkora, M. – Turčan, L.: Hrad Rýzmburk (Osek) ve světle archeologického výzkumu. Madonka z Oseka. In: Monumentorum Custos 2017

Crkal, J. – **Sýkora, M.**: Přísečnické šance z třicetileté války. In: Válečné události 17. – 19. století z interdisciplinární perspektivy. Kolektivní monografie

Sušická, V. 2018: Bítovo. Archeologická kapitola.

Sýkora, M.: Hrad Paradis. Sborník k sedmdesátinám M. Plačka

Sýkora, M.: Hrad Ronov nad Sázavou v kontextu opevněných sídel doby husitské

Volf, M. 2018: Jáchymov, in: Smolnik, R. - Gorycková, N. eds., ArcheoMontan 2018. Das Erzgebirge im Fokus der Montanarchäologie / Krušné hory v centru zájmu montánní archeologie.

Volf, M. 2018: kapitola. Katalog Sachsen und Böhmen

Volf, M. 2018: Zpráva o lokalizaci středověké sklárny u Boče.

Kontrola plnění úkolů byla provedena ve dne 3. 12.2018: věcná část - PhDr. Petr Novák Csc., kontrola existence výsledků v systému RIV - Ing. Simona Marešová.

Mgr. Marek Půlpán recenzoval dva odborné články do periodika „Archeologie ve středních Čechách“ a jeden do periodika „Archaeologica Pragensia“.

II.5. Vědecké a dozorčí rady (kromě ÚAPPSZČ, v. v. i.)

Zaměstnanci ÚAPPSZČ, v. v. i. nezasedají v dozorčích nebo vědeckých radách jiných institucí.

II.6. Zpracování a šíření vědeckých informací

ÚAPPSZČ vytváří a spravuje největší oborovou knihovnu v Ústeckém kraji (spíše regionálně zaměřenou), která je otevřena všem odborníkům a studentům archeologie a příbuzných oborů. ÚAPPSZČ dále spravuje archiv terénní dokumentace pro území severozápadních Čech a zpřístupňuje jeho obsah veřejnosti formou prezenčního studia. Práce na postupné digitalizaci archivu terénní dokumentace (map, plánů) průběžně pokračují ve spolupráci s Digitalizačním centrem Ústeckého kraje. V roce 2018 byl zahájen projekt digitalizace nálezových zpráv a hlášení ve spolupráci Archeologickým ústavem AV ČR Praha, v. v. i. jehož cílem je zpřístupnění těchto dat v rámci informačního systému Archeologická mapa České republiky.

II.7. Památková péče v ÚAPPSZČ

ÚAPPSZČ se podílí na památkové ochraně archeologických pramenů jako součásti národního kulturního dědictví, a to v oblasti informační i praktické (záchranné archeologické výzkumy lokalit ohrožených výstavbou či těžbou).

Vlastními silami provedl ÚAPPSZČ v roce 2018 celkem 40 záchranných archeologických výzkumů na náklady stavebníka a 1 záchranných archeologických výzkumů na stavbách rodinných domků, dle znění § 22, odst. 2 zákona o státní památkové péči 20/87 Sb., na náklady instituce.

Celkem bylo realizováno ca 200 archeologických akcí, včetně dozorů staveb.

Mimoto se i nadále Ústav archeologické památkové péče, v. v. i. podílel spolu s Oblastním muzeem Chomutov na záchranném výzkumu významného žárového pohřebiště z doby římské v Nezabylicích, opětovně ve spolupráci s univerzitou v Rzeszowe.

Po celý rok pracovala tzv. záchranná služba, zaměstnávající trvale 1–2 pracovníky dohledem nad stavebními akcemi ve vybraných regionech Ústeckého kraje.

Referát památkové péče ÚAPPSZČ poskytl v roce 2018 vyjádření k 963 stavebním akcím či k územním řízením a několik desítek dalších položek předal jiným oprávněným organizacím.

II.8. Pedagogická činnost

Odborní pracovníci ÚAPPSZČ spolupracují s vysokými školami. ÚAPPSZČ poskytuje studentům přístup do své knihovny a archivu.

PhDr. Eva Černá realizovala v dubnu 2018, jako externí přednášející, cyklus přednášek: Dějiny skla a sklářského řemesla, v rámci blokové výuky na Katedře historie při Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

II.9. Organizace konferencí a účast na konferencích

Ve dnech 15. – 16. května 2018 spoluorganizovala naše instituce pracovní zasedání Odborné skupiny pro dějiny skla při České archeologické společnosti s názvem „Podoba a výroba historických skel“. Zasedání se konalo v hlavní budově Oblastního muzea v Mostě.

Odborní pracovníci ÚAPPSZČ, v. v. i. se prezentovali několika referáty či prezentacemi na tuzemských i zahraničních konferencích a pracovních setkáních.

8. 2. 2018, Ostrov nad Ohří, zámek, Bc. Martin Volf: „Benediktinské probošství v Boči a jeho role při kolonizaci Krušných hor ve středověku“, přednáška v rámci konference Péče o památky a krajinu v Karlovarském kraji: pořadatel Spolek pro dokumentaci a obnovu památek Karlovarska ve spolupráci s Domem kultury Ostrov.

22. 2. 2018. Přednáška Bc. Martina Volfa v rámci informačního kolokvia Archeologické výzkumy Karlovarského kraje „Nově zjištěná středověká sklárna v lesích u Boče na Karlovarsku; Locket – Městská knihovna.

6. – 7. 4. 2018 konference Dějiny staveb Plasy, příspěvek PhDr. Vojtěcha Peksy o Vroutku

9. – 10. 4. 2018 konference Informační kolokvium „Archeologické výzkumy v Čechách 2016“ v Národním muzeu v Praze, referát autorů: Blažek, J. – Ondráčková, L. – Půlpán, M. – Půlpánová-Reszczyńska, A. s názvem “Výzkum pohřebiště z doby římské v Nezabylicích (okr. Chomutov) v roce 2017”.

17. - 18. 4. 2018 Mezinárodní konference Europa Postmedievalis – přednáška Bc. Martina Volfa „Jáchymov – the Material Evidence of the Presence of the Elite in the Developing Mining Town“.
21. – 23. 6. 2018 Kolokvium s okruhlym stolom v Hanušovciach nad Ľoplou, PhDr. Eva Černá prednesla souhrnný referát o činnosti Odborné skupiny pro dějiny skla při ČAS.
28. 8. 2018 Aktivní účast PhDr. Evy Černé na slavnostním zapálení repliky páteřikové pece rekonstruované v areálu zaniklé osady Páteřiková Huť u Javorné. Přednesení úvodní přednášky o využívání metody experimentu v Čechách
17. - 21. 9. 2018 Konference Archeologie středověku Valtice, příspěvek PhDr. Vojtěcha Peksy „Středověké osídlení středního Poohří“ a spolu s F. Prekopem (NPÚ Loket) osídlení Doupovských hor.
26. 9. 2018 – konference Husitský Tábor, příspěvek Mgr. Milana Sýkory „Hrady doby husitské“.
3. – 5. 10. 2018 mezinárodní konference XiV. Protohistorická konference „Archeologie Barbarů“ v Archeologickém ústavu AV ČR v Brně, poster autorů: Půlpánová-Reszczyńska, A. – Půlpán, M. – Ondráčková, L. s názvem „Depot železných zbraní z doby římské z krušnohorské Hrádečné (okr. Chomutov)“.
5. 10. 2018 – Kastellologická konference k počtě T. Durdíka, příspěvek Mgr. Milana Sýkory ve spolupráci s Pavlem Hlavenkou „Možnosti a metody dokumentace hradů“.
13. 10. 2018 Účast PhDr. Evy Černé na sklářském kolokviu – Glastag v Mikulově.
15. 10. – 19. 10. 2018 XV. mezinárodní konference „Popelnicová pole a doba halštatská“ v Kongresovém centru SAV na zámku Smolenice (SR), referát Mgr. Marka Půlpána s názvem „Předběžná zpráva o výzkumu hrobu bylanské kultury se čtyřkolovým vozem z Lovosic (okr. Litoměřice, severozápadní Čechy)“.

II.10. Mezinárodní projekty a spolupráce

Projekt: ArchaeoMontan 2018 středověké hornictví v Sasku a Čechách

Mezinárodní a multidisciplinární projekt ArchaeoMontan 2018 byl zahájen dne 1. 9. 2015 pod vedením Zemského úřadu pro archeologii v Drážďanech (vedoucí projektu je Dr. Christiane Hemker). Dalšími projektovými partnery jsou Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i., Národní památkový ústav, územně odborné pracoviště v Lokti, Vrchní báňský úřadu ve Freibergu, Česká geologická služba, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Technická univerzita ve Freibergu a města Dippoldiswalde a Krupka. Projekt ArchaeoMontan 2018 byl realizován v rámci Programu spolupráce mezi Českou Republikou a Svobodným státem Sasko 2014 – 2020 a financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Projekt byl ukončen 31. 9. 2018.

Hlavní náplní projektu ArchaeoMontan 2018 byl multidisciplinární výzkum realizovaný mezinárodním týmem archeologů, historiků, geologů a dalších speciálních odborníků z přírodovědných a technických oborů, zaměřený na počátky středověkého hornictví v Krušných horách. Výzkum byl realizovaný v referenčních oblastech zahrnujících významné důlní revíry (severojižní transekt Dippoldiswalde – Altenberg – Krupka Osek) a západovýchodní transekt (Horní Blatná – Jáchymov – Přísečnice).

V tomto projektu byla mimo jiné realizována v městě Dippoldiswalde a Krupka i stavební opatření, jejichž

výsledkem se stalo nově vybudované informační centrum středověkého hornictví ve městě Krupka a Muzeum středověkého hornictví v Krušných horách ve městě Dippoldiswalde <https://www.miberz.de/cs/o-nas/>. Velký důraz byl v projektu též kladen na publikování výsledků prostřednictvím dvou mezinárodních konferencí v roce 2017 v Kadani (pořadatel ÚAPPSZČ, v. v. i.) a v roce 2018 v Dippoldiswalde (pořadatel Zemský úřad pro archeologii v Drážďanech), formou sborníků, monografií, prostřednictvím dvou workshopů, webových stránek www.archaeomontan.eu, přednášek a prezentací a také formou již zmíněné expozice v Muzeu středověkého hornictví v Krušných horách ve městě Dippoldiswalde.

Projekt výzkumu pohřebiště z doby římské v Nezabylicích (okr. Chomutov)

V roce 2018 pokračoval projekt systematického výzkumu ohroženého pohřebiště z doby římské, zahájený v roce 2011 a zahrnující odkryv zcela unikátního pohřebiště z 1. a 2. století n. l. v severozápadních Čechách. Výzkum je realizován ÚAPPSZČ, v. v. i. ve spolupráci s Univerzitou v polském Rzesowě a Oblastním muzeem v Chomutově. Součástí projektu je každoroční studijní pobyt několika polských studentů archeologie a pracovní pobyt odborníků (archeologa a antropologa). Projekt je pravidelně podporován účelovými prostředky Odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Ústeckého kraje. Vedoucí výzkumu: Jan Blažek (ÚAPPSZČ, v. v. i.), Lenka Ondráčková (Oblastní muzeum v Chomutově), Marek Půlpán (ÚAPPSZČ, v. v. i.), Agnieszka Půlpánová-Reszczyńska (Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego).

Projektová spolupráce s Přírodovědnou univerzitou ve Wroclawi - výzkumu pohřebiště z mladší doby hradištní v Polákách (okr. Chomutov)

Počínaje rokem 2018 jsme zahájili spolupráci s Katedrou antropologie Wroclawské přírodovědné univerzity a realizovali společný terénní výzkum na záchraném archeologickém výzkumu středověkého pohřebiště z 12. století v Polákách, na břehu Vodní nádrže Nechanice. Spolupráce bude pokračovat i následujících letech.

Projekt: Proměna středověkého venkovského kostela jako symbolu duchovní tradice a lokální identity

Financováno z programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity republiky (NAKI II/2) financovaného Ministerstvem kultury České republiky. Identifikační kód projektu: DG18P02OVV042. Řešitelem za ÚAPPSZČ, v. v. i. je Bc. Martin Volf.

Hlavním cílem projektu je zkoumat, poznat a definovat faktory, které formovaly proměnu středověkého venkovského kostela v následujících staletích. Rozpoznat, jakou roli v tomto procesu sehrál vlastník, patron, duchovní správce, osobní ambice zúčastněných aktérů, konfesní a národnostní změny, finanční situace záduší či geografická poloha. Ve snaze o komplexní obraz této problematiky byly zvoleny regiony, kde můžeme očekávat větší odlišnosti, tedy oblast příhraniční (okresy Děčín a Ústí nad Labem) a vnitrozemská (okresy Louny a Litoměřice). Poznání kostelů vychází jak z vlastního průzkumu stavby spojeného s podrobnou dokumentací, tak z dalších specializovaných průzkumů (archivního, dendrochronologického apod.). Avšak projekt nezůstává pouze na úrovni standardního stavebně-historického průzkumu, ale usiluje o poznávání objektu z širšího hlediska, které se pro jeho formování ukazuje jako stále podstatnější. Jsou proto zkoumány následné proměny středověkého kostela právě v souvislosti s identitou a individualitou konkrétního místa i odlišností duchovních tradic. Zajímá nás jak okolnosti přestaveb s úplným či částečným zachováním původní architektury, tak důvody, které vedly k demolicí středověkých kostelů a jejich nahrazení novostavbami. Získané informace budou

vkládány do specializované mapy s odborným obsahem, která umožní tyto stavby navzájem porovnávat. Dalším výsledkem projektu, vedoucím k prezentaci a propagaci tohoto druhu kulturního dědictví, bude výstava spojená s vydáním kritického katalogu. Výzkum by měl rozšířit znalosti v problematice, jíž chybí komplexní pohled i větší množství relevantních sond pro severočeský region. Mnohé informace v současné době se zanikáním těchto staveb mizí, přestože právě kostel často bývá nejstarší stojící stavbou v dané lokalitě, a představuje tak jedinečný pramen historického poznání, nezbytného pro porozumění duchovní a kulturní identitě místa.

II.11. Popularizační činnost

Pracovníci ÚAPPSZČ realizovali samostatně nebo ve spolupráci s dalšími institucemi mnoho popularizačních akcí různých druhů. K hlavním popularizačním počínům roku 2018 počítáme zejména pravidelné informace o probíhajících či ukončených archeologických výzkumech v Ústeckém kraji, uveřejňované prostřednictvím regionálního a celostátního tisku, rozhlasu a televize. Rozvíjí se i spolupráce se základním a středním školstvím (i s mateřskými školami), vedoucí k většímu šíření poznatků o vlastním obsahu archeologické práce a zejména k péči o archeologické dědictví – exkurze tříd do našeho ústavu. Již v roce 2016 byla zprovozněna stránka naší instituce na sociální síti Facebook, která je veřejností velmi kladně přijímána a slouží k dobré prezentaci naší práce, k pozvání široké veřejnosti na akce, kterých je ústav autorem nebo spoluautorem a k představení celkové práce Ústavu.

Archeologové v médiích:

23. 9. 2018 Vyšel na idnes.cz rozhovor s Mgr. Markem Půlpánem s názvem „Našli jsme unikátní vůz z doby halštatské, pochvaluje si archeolog“.
17. 10. 2018 Rozhovor PhDr. Vojtěcha Peksy na Českém rozhlase sever o hradišti Rubín.
7. 12. 2018 V magazínu Tajemství české minulosti (číslo 77/2018) – článek Mgr. Milana Sýkory “Impozantní hrad éry Lucemburků – královský hrad v Litoměřicích”.

Realizované přednášky v roce 2018

24. 3. 2018 – PhDr. Vojtěch Peksa: akce Pravěké majáky na vybraných hradištích Podbořanska a Valečska (ve spolupráci s NPÚ Locket)
11. – 12. 4. 2018 Mgr. Milan Sýkora: 3D vizualizace hradů husitského období. Přednáška v Trhových Svinech a Českém Krumlově
14. 4. 2018 – exkurze „Podbořanské středohoří“ v okolí Bušovic u Podbořan, přednáška PhDr. Vojtěcha Peksy v kostele (ve spolupráci s projektem Místa zblízka)
17. 4. 2018 přednášel PhDr. Vojtěch Peksa spolu s PhDr. Petrem Holodňákem v Regionálním muzeu K. A. Polánka v Žatci. “Keltský poklad ze Stebna a nové nálezy z Podbořanska”
26. 4. 2018 – přednáška PhDr. Vojtěcha Peksy: na archeologickém výzkumu na Rubínu pro studenty gymnázia Podbořany
27. 4. 2018 – Mgr. Milan Sýkora: Kalich, Panna a Litýš. Hrady doby Jana Žižky. Přednáška v Třebušíně při příležitosti křtu knihy o Kalichu
5. 5. 2018 – přednáška PhDr. Vojtěcha Peksy pro exkurzi Červeného kříže na hradě Křečov

29. 5. 2018 - Pavel Hlavenka - Ivan Lehký – Milan Sýkora: Metody dokumentace a 3D modelování hradů severozápadních Čech. Přednáška na konferenci Počítačová podpora v archeologii.
9. 6. 2018 – exkurze „Mysterium Džbán“ v okolí Hřivic na Lounsku, přednáška PhDr. Vojtěcha Peksy na hradišti Okrouhlík (ve spolupráci s projektem Místa zblízka)
23. 6. 2018 – exkurze „Doupovská krajina mezi Nepomyšlí a Podbořanským Rohozcem“, komentovaná vycházka PhDr. Vojtěcha Peksy (kostel sv. Mikuláše v Nepomyšli, Rohozecký mlýn, hradě Křečov), ve spolupráci s projektem Místa zblízka
25. 6. 2018 – přednáška PhDr. Vojtěcha Peksy v rámci exkurze studentů primy a sekundy podbořanského gymnázia na hradě Křečov u Podbořanského Rohozce
11. 7. 2018 proběhla přednáška Mgr. Milana Sýkory na Zámku Nový Hrad v Jimlíně „Hrady českého Středoohoří“.
1. 9. 2018 – cykloexkurze z Kryr do Bílence, přednáška PhDr. Vojtěcha Peksy na hradě Šprymberk a hradišti Vlčí hora (ve spolupráci s projektem Místa zblízka)
15. 9. 2018 – otevření vyhlídkové věže na hradišti Rubín u Podbořan, přednáška PhDr. Vojtěcha Peksy o archeologických nálezech a spolupráce na přípravě archeoparku
29. 9. 2018 – exkurze „Petrohradskou kulturní krajinou“, přednáška PhDr. Vojtěcha Peksy na hradě Petrohrad (ve spolupráci s projektem Místa zblízka)
1. 11. 2018 – přednáška PhDr. Vojtěcha Peksy o archeologii pro studenty primy a kvinty gymnázia Podbořany
1. 11. 2018 – Mgr. Milan Sýkora: Pyšná sídla mocných a peleše lotrovské. Přednáška v Tisé pro Café Nobel.
7. 11. 2018 – Mgr. Milan Sýkora: Středověké hrady – od dokumentace k vizualizaci. Přednáška z cyklu Kingdom Come – přednáška č. V na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně.

Realizované výstavy v roce 2018

28. 3. 2018 Proběhla v Oblastním muzeu v Chomutově vernisáž výstavy „Smrtí to nekončí, aneb tisíc let spali ve stínu Radobýlu“, věnovaná výzkumu slovanského pohřebiště z 10.-11. století v Mlékojedech, okr. Litoměřice, s unikátními nálezy a velmi zajímavým antropologickým materiálem. Veřejností byla po celou dobu instalace hojně navštěvována. Výstava probíhala do 2. června 2018.
17. – 18. 4. 2018 Prezentace posteru Nálezy z hradu Egerberk na mezinárodní konferenci Europa Postmedievalis v Praze.
20. 6. 2018 Byla uvedena slavnostní vernisáží výstava „Smrtí to nekončí, aneb tisíc let spali ve stínu Radobýlu“ v Oblastním muzeu v Děčíně. I zde byla návštěvnost velmi vysoká. Výstava byla ukončena 31. října 2018.
28. 6. 2018 Muzeum města Ústí nad Labem, vernisáž výstavy: Svět kachlových kamen – kachle a kachlová kamna v severozápadních Čechách, původně vystavena v Oblastním muzeu v Mostě. Naše instituce se prostřednictvím svých odborných zaměstnanců podílela na realizaci této rozsáhlé a reprezentativní výstavy a katalogu k tématu kamnových kachlů a kachlových kamen z prostoru severozápadních Čech od 14. do 20. století.
28. 9. 2018 – Vernisáž výstavy SACHSEN BÖHMEN 7000 (SASKO ČECHY 7000) v muzeu Smac v německém Chemnitz. Výstava vznikla ve spolupráci s odbornými zaměstnanci ÚAPPSZČ, v. v. i.

III. Hodnocení další a jiné činnosti

Podle své zřizovací listiny ÚAPPSZČ žádnou další či jinou činnost nemá.

IV. Informace o vedení účetnictví

Účetnictví Ústavu je vedeno externě účetní a poradenskou firmou Alfin, s. r. o., se kterou se spolupráce v minulých letech osvědčila.

V. Finanční informace

Finanční informace o skutečnostech, které jsou významné z hlediska posouzení hospodářského postavení instituce a mohou mít vliv na její vývoj, jsou obsaženy v roční účetní uzávěrce včetně přílohy a v příložené auditorské zprávě (Příloha).

Oproti roku 2017, kdy jsme zaznamenali v hospodaření zisk, se v roce 2018 hospodařilo se záporným hospodářským výsledkem.

Od rozvahového dne do období zpracování této výroční zprávy nenastaly žádné významné skutečnosti, které by měnily situaci veřejné výzkumné instituce zachycenou v roční účetní závěrce za rok 2018.

	Vývoj vybraných finančních ukazatelů mezi lety 2015-2018:			
	v celých tisících Kč			
	2015	2016	2017	2018
Vlastní zdroje	7 804	8 341	8 788	6 769
Cizí zdroje	1 650	3 910	2 633	4 297
z toho krátkodobé závazky	1 650	1 243	1 546	2 063
z toho bankovní úvěry	0	2 124	1 024	2 224
Dlouhodobý majetek	5 282	6 809	6 730	6 276
Krátkodobý majetek	4 172	5 442	4 691	4 790
z toho krátkodobé pohledávky	2 784	3 512	3 320	3 782
z toho krátkodobý finanční majetek	232	999	327	38
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	7 539	6 763	7 244	9 351
Spotřebované nákupy a nákup služeb	3 732	3 918	3 752	6 266
Osobní náklady	9 645	9 973	11 046	13 031
Výsledek hospodaření po zdanění	-411	440	431	-954
Průměrný přep. stav zaměstnanců	28	27	28	25
Provozní dotace	6 004	8 198	8 681	8 868

Instituce nemá žádnou organizační jednotku v zahraničí.

VI. Předpokládaný vývoj činnosti ÚAPPSZČ, v. v. i.

V roce 2019 a nejbližších dalších letech nepředpokládá ÚAPPSZČ hlubší změny v zaměření a způsobech naplňování svých odborných úkolů, které vyplývají ze struktury instituce. Podle současné představy by se počet pracovníků ÚAPPSZČ v nejbližších letech neměl pronikavě měnit. Výraznou změnou ve financování byl pouze přechod na institucionální financování výzkumu od roku 2010.

Na rok 2019 jsou prozatím (duben 2019) uzavřeny smlouvy či přijaty objednávky na vlastní záchrannou archeologickou činnost v takové výši, že kryjí schválený rozpočet na rok 2019 z více než 50%.

Vedení instituce nepředpokládá, že by se hospodářský výsledek roku 2018 měl opakovat v roce 2019.

Dále bude vedení ÚAPPSZČ průběžně hodnotit efektivitu archeologické práce a průběžně ji přizpůsobovat požadavkům jak vlastního výzkumu, tak i možným legislativním změnám.

VII. Aktivity v oblasti výzkumu a vývoje

Hlavní činností ÚAPPSZČ je vědecký výzkum (terénní i teoretický) v oblasti archeologie a návazných oborů; zpracování a šíření vědeckých informací v daných oborech; působení v rámci dílčích segmentů archeologické památkové péče a pedagogická činnost. Vědecký výzkum ÚAPPSZČ se zabývá obdobím pravěku až středověku, příp. novověku. Svou činností ÚAPPSZČ zasahuje do všech oblastí studia archeologických pramenů, od terénního výzkumu přes analýzu artefaktů a ekofaktů až po zobecňující modely minulých společností.

Terénní výzkum ÚAPPSZČ provádí zpravidla na území Ústeckého kraje, podle potřeby však stávající dohoda o podmínkách provádění archeologického výzkumu umožňuje působení i na území Karlovarského kraje. V terénním výzkumu uplatňuje jak metody archeologického odkryvu, tak nedestruktivní postupy (např. letecké snímkování, povrchový průzkum). Pro výzkum pramenů v terénu i mimo terénní kontext disponuje ÚAPPSZČ dostatečným technickým i personálním vybavením.

VIII. Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí

Dodržování předpisů v oblasti životního prostředí v ÚAPPSZČ (např. při práci s chemikáliemi v laboratořích nebo při vlastních terénních výzkumech) je samozřejmostí a nedošlo k žádným pochybením. Stav terénních výzkumů z hlediska ochrany životního prostředí je pochopitelně pravidelně kontrolován námi i stavebníky.

IX. Aktivity v oblasti pracovněprávních vztahů

V roce 2007 byl v ÚAPPSZČ zpracován a přijat Vnitřní mzdový předpis, Pravidla pro nakládání s fondy instituce. Tyto předpisy upravují pracovně právní vztahy v ÚAPPSZČ, jsou dostupné na vnitřní počítačové síti a zaměstnanci jsou tak informováni o každé případné změně.

Příloha č. 1: Koncepce rozvoje Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. na léta 2015 – 2019

Příloha č. 2: Zpráva nezávislého auditora 2018

Koncepce odborné činnosti Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. na roky 2015 až 2019

Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, veřejná výzkumná instituce, zajišťuje již šedesát let výkon archeologické památkové péče v severních Čechách. Jeho hlavním úkolem je záchrana a ochrana archeologického kulturního dědictví na území Ústeckého kraje. Realizace tohoto státního zájmu se řídí platnou legislativou, zejména Zákonem o státní památkové péči č. 20/1987 Sb. ve znění pozdějších změn a Úmluvou o ochraně archeologického dědictví vydanou Radou Evropy (č. 143/1992, tzv. Maltská konvence). Podrobnosti terénní činnosti ústavu jsou definovány smlouvou mezi ústavem a Akademií věd ČR.

Struktura činnosti Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i.

- odborný servis pro státní správu a stavebníky (vydávání odborných stanovisek),
- správa a digitalizace archivu nálezových zpráv a dalších primárních pramenů,
- podíl na správě a aktivní užívání Internetové databáze terénních archeologických výzkumů (IDAV),
- realizace opatření pro legislativní ochranu území s archeologickými nálezy (statní archeologický seznam),
- podíl na tvorbě Archeologické databáze Čech (databáze všech archeologických nalezišť a výzkumů),
- koordinace výkonu archeologické památkové péče v Ústeckém kraji ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR, prostřednictvím Komise pro severočeskou archeologii.
- realizace záchranných archeologických výzkumů nalezišť a nálezů ohrožených stavební či jinou činností. Tato stěžejní činnost organizace představuje vysoce odbornou práci, jejíž součástí je:
- provádění odborného dozoru staveb, záchrana narušených archeologických objektů a situací, jejich dokumentace a zpracování této dokumentace do podoby trvalého záznamu, dále geodetické zaměření v terénu, aplikace nedestruktivních metod výzkumu, evidence a laboratorní zpracování nálezů, jejich základní konzervaci, odběr a základní vyhodnocení vzorků ekofaktů a vyhotovení závěrečné zprávy o výzkumu pro objednatele (stavebníka), vyhotovení hlášení o archeologické akci do Archeologické databáze Čech, vyhotovení nálezové zprávy a její uložení do archivu ÚAPPSZČ, v. v. i. a archivu Archeologického ústavu AV ČR, archivace primární dokumentace.
- vědecký výzkum financovaný prostřednictvím národních a evropských grantů na rozvoj vědy a výzkumu.
- publikační činnost zahrnující vydávání monografií a sborníku v ediční řadě „Příspěvky k pravěku a rané době dějinné severozápadních Čech“ a „Prameny k dějinám archeologie v severozápadních Čechách“.
- publikace výsledků výzkumu v odborných periodících.
- pravidelná účast odborných pracovníků na tuzemských a mezinárodních konferencích.
- realizace terénních badatelských výzkumů.
- dálkový průzkum země metodou letecké archeologie a leteckého laserového skenování.
- publikace výsledků výzkumu prostřednictvím médií a webových stránek organizace www.uappmost.cz
- realizace samostatných výstavních projektů a spolupráce na výstavách s dalšími kulturními institucemi Ústeckého kraje České republiky a Svobodného státu Sasko.
- popularizace archeologie a archeologických památek formou přednášek pro školní mládež.

Základní úkoly Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. 2015-2019

Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. v Mostě dnes zaměstnává 27 pracovníků a vykonává archeologickou památkovou péči pro oblast Ústeckého kraje. Organizace poskytuje podmínky pro záchrannou archeologickou činnost a vědecké bádání 11 archeologům a svou šedesátiletou historií patří mezi nejstarší samostatná archeologická pracoviště v České republice. Cílem organizace je v následujícím období 2015-2019 rozvíjet dosavadní strukturu činnosti (viz. kap. II.) a zaměřit se především na níže uvedenou problematiku.

1. Pokračovat v intenzivních terénních aktivitách na území celého Ústeckého kraje, a to na systematických (badatelských), předstihových a záchranných archeologických výzkumech. Pozornost věnovat mimo jiné výzkumům v ohrožených oblastech, jakými jsou např. Krušné hory, předpolí dolů na Mostecku, Chomutovsku a Teplicku, jádra měst, intravilány obcí, hradní sídla či mnohá jiná dlouhodobě či jednorázově ohrožená naleziště.
2. Pokračovat ve zpracovávání záchranných výzkumů, zejména novějších, jejich prezentace a publikace formou periodika či monografie. Pro tyto potřeby dnes existuje redakční rada ústavu, která pravidelně probírá a hodnotí ediční záměry.
3. Rozvoj použití nedestruktivních postupů v archeologii. Využít a rozvinout získané znalosti a data z oblasti dálkového průzkumu země, tj. letecká archeologie a nověji ALS (letecké skenování krajiny). Nadále vést databázi leteckých snímků nalezišť a lokalit.
4. Archiv nálezových zpráv a hlášení. Pokračovat v jeho vedení, včetně údržby a rozšiřování databáze PIAN (Prostorová identifikace archeologických nalezišť), spolupráce s centrální Archeologickou databází Čech v Archeologickém ústavu AV ČR v Praze.
5. Zapojení do mezinárodních projektů na podporu rozvoje archeologického bádání v jednotlivých obdobích a oblastech. Pořádání konferencí a pracovních setkání k řešení rozličných aktuálních či dlouhodobých otázek z archeologie a příbuzných či pomocných oborů.
6. Publikační činnost, včetně vydávání ústavního sborníku a monografií.
7. Popularizační činnost, včetně pořádání výstav či spolupráce na jejich pořádání.
8. Publikace novinek a informací na ústavních webových stránkách.

Výzkumné úkoly institucionální podpory Ústeckého kraje 2015-2019

Institucionální podpora poskytovaná veřejné výzkumné instituci Ústeckého kraje Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech umožňuje vykonávat na území Ústeckého kraje kvalitní a efektivní archeologickou památkovou péči a ochranu archeologického kulturního dědictví, které je v majetku Ústeckého kraje. Institucionální podpora je zároveň jedinou zárukou koncepčního rozvoje této veřejné výzkumné instituce.

Rada instituce ÚAPPSZČ, v. v. i. složená z odborníků v oblasti archeologické památkové péče, vědy a výzkumu doporučuje zaměřit rozvoj Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. v letech 2015-2019 ve čtyřech základních oblastech, kterými jsou:

1. **Studium pravěku, rané doby dějinné a středověku severozápadních Čech v Ústeckém kraji.**
2. **Mezinárodní spolupráce ÚAPPSZČ, v. v. i.**
3. **Ochrana archeologického kulturního dědictví**
4. **Inovace v oblasti technického zpracování archeologického materiálu**

ad 1. Studium pravěku, rané doby dějinné a středověku severozápadních Čech v Ústeckém kraji

Charakteristika Ústeckého kraje z hlediska archeologie pravěku

Území Ústeckého kraje patřilo v pravěku díky příznivým přírodním podmínkám k nejhustěji osídleným oblastem Čech. V nížinné („zemědělské“) části jsou zastoupeny prakticky všechny archeologické kultury českého pravěku, počínaje starší dobou kamennou (paleolit) a konče (pracovně) dobou stěhování národů v polovině 6. století n. l. České středohoří bylo osídleno sporadicky, vedly však přes ně dálkové obchodní stezky do Saska a z jeho kopců pocházejí jak keramické nálezy a nádoby, tak kamenné, bronzové a železné nástroje i zbraně, interpretované jako tzv. cestovní obětiny a oběti božstvům hor. V Krušných horách byl rýžován cín, od doby halštatské (6. stol. př.n.l.) těžena železná ruda a vedly přes ně obchodní cesty, osídleny však nebyly. Oproti středověku je pravěký vývoj odlišný jistou diskontinuitou, danou vznikem, vývojem a regresem každé archeologické kultury či změnou etnika. S výjimkou starší a střední doby kamenné a doby laténské disponuje ústav specialisty na ostatní kultury či období a na průřezová témata (např. krajinná archeologie, bronzová industrie a metalurgie, antropologie).

Charakteristika Ústeckého kraje z hlediska archeologie středověku

Oblast Ústeckého kraje je rozdělena do třech tradičních sídelních oblastí tvořených nížinnou krajinou v povodí Labe, Ohře a Bíliny. Tyto oblasti, kontinuálně osídlené již od pravěku, tvoří pochopitelně i základní osu osídlení středověkého. S postupným průnikem slovanského etnika od 6. stol. na území Čech, kde se později

konstituovalo české knížectví a byly dány základy dnešního moderního státu, byla osídlena i oblast Ústeckého kraje. Nezastupitelnou úlohu v poznání této etapy českých dějin zaujímá právě archeologie. Poznání, založené hlavně na výsledcích výzkumů hradišť a otevřených sídlišť, dokládá mimořádný význam severozápadních Čech pro raně středověký vývoj českého státu. S rozvojem osídlení, které spělo do zlomové etapy v období vrcholného středověku, byla při tzv. vnitřní kolonizaci osídlena další místa regionu a vytvořena poměrně hustá sídelní síť vázaná na centrální přemyslovská hradiště (Litoměřice, Žatec, Bílina, Děčín, Ústí nad Labem). Vrcholný středověk přináší pro širší oblast střední Evropy řadu změn, které se i v námi sledovaném kraji projevují založením královských měst (Litoměřice, Děčín, Ústí nad Labem, Most, Žatec, Louny a Kadaň), celé řady měst poddanských a vesnických sídel. Obrovskou změnu prodělává i krajina jako celek. Stabilní osídlení se díky demografickému a hospodářskému růstu rozšiřuje do vyšších poloh, kde jsou zakládána vesnická sídla v dříve zalesněných území horské krajiny pohraničního hvozdu (Krušné hory, Labské pískovce). Toto období je obecně spjato s dynamickým rozvojem řemesel a technologií. Evropského významu v té době dosahuje produkce stříbra, mědi a cínu z krušnohorských ložisek a produkce skla středověkých sklářských hutích v Krušných a Lužických horách. Tehdy utvářená sídelní struktura, později již jen nemnoho dotvářená vznikem některých venkovských sídel a horních měst v Krušných horách, je v podstatě totožná se současnou. Proto se často v prostředí současných sídel, ale i v horských oblastech setkáváme s cenným archeologickým terémem a památkami, které jsou často ohrožené stavební činností.

Koncepce vědecké a publikační činnosti v oblasti studia pravěku, rané doby dějinné a středověku severozápadních Čech v Ústeckém kraji 2015-2019

Pramennou základnu pro studium a vědecké bádání odborných pracovníků Ústavu archeologické památkové péče, v. v. i. v oblasti Ústeckého kraje tvoří přibližně z 90% data ze záchranných archeologických výzkumů, zbývající podíl připadá na výsledky nedestruktivních průzkumů archeologických nalezišť a výsledky dálkové průzkumu země formou letecké archeologie a leteckého laserového skenování. Určitou prioritou mezi úkoly výzkumu 2015-2019 musí být tedy vědecké zhodnocení výsledků záchranných archeologických výzkumů a jejich publikace.

- Hlavním úkolem na roky 2015 až 2019 je vědecké zhodnocení a publikování záchranných archeologických výzkumů v trasách velkých liniových staveb, kterými jsou dálnice D8 a plynovod Gazel. Na obou stavbách, které zahrnují plochu zhruba 750 fotbalových hřišť, bylo objeveno a prozkoumáno několik desítek dosud neznámých archeologických nalezišť, jejichž vyhodnocení a publikování je nezbytné pro řešení řady důležitých otázek pravěkých dějin.
- Dalším důležitým zdrojem hmotných pramenů pro výzkum pravěkých dějin jsou výsledky systematických a již desetiletí kontinuálně probíhajících výzkumů v předpolí hnědouhelných dolů Bílina a Tušimice. Tato extrémně ohrožená krajina doslova mizí před očima. Archeologický záznam stop lidské činnosti zde absolutně zaniká, proto je těmto oblastem věnována značná pozornost a jsou zde prováděny systematické výzkumy, které ovšem generují obrovské množství dat, jejichž zpracování je mimořádně náročné a jejich publikace je velmi důležitá.
- Svě zastoupení mezi vědeckými a publikačními úkoly na roky 2015-2019 musí mít i výsledky desítek menších záchranných archeologických výzkumů. Ty jsou důležité pro studium období středověku a jejich publikace přináší nové poznatky o vývoji středověké hmotné kultury, osídlení, řemesel, těžby nerostných surovin a technologií.

ad 2. Mezinárodní spolupráce ÚAPPSZČ, v. v. i.

Na roky 2015 - 2017 je plánováno pokračování mezinárodního projektu ArchaeoMontan, ve kterém je ÚAPPSZČ, v. v. i. důležitým partnerem. Tento projekt realizovaný v rámci programu přeshraniční spolupráce Cíl 3 a financovaný z Evropského fondu pro regionální rozvoj umožnil odborným pracovníkům instituce zahájit v roce 2012 výzkum dlouho opomíjené problematiky středověkého hornictví v Krušných horách. Aktivní účast v tomto projektu a intenzivní spolupráce se Zemským úřadem pro archeologii v Sasku a dalšími partnery v Sasku a v Čechách má pozitivní vliv na rozvoj odborné činnosti ÚAPPSZČ, v. v. i. Jde především o oblast mezinárodní

spolupráce, výměny zkušeností a zavádění nových metod a technologií archeologického výzkumu a archeologické památkové péče. Zásadním přínosem tohoto projektu je především archeologický výzkum a popularizace Krušných hor, jako jednoho z nejvýznamnějších produkčních center stříbra, mědi a cínu v Evropě. Díky aktivitám projektu ArchaeoMontan je výzkum a význam archeologických památek středověkého hornictví v Krušných horách prezentován na řadě odborných mezinárodních konferencí a prostřednictvím médií se s výsledky projektu seznamuje i široká veřejnost. Účast ÚAPPSZČ, v. v. i. v projektu ArchaeoMontan a jeho pokračování v novém dotačním období je prioritním cílem organizace.

ÚAPPSZČ, v. v. i. bude i v následujícím období 2015-2019 spolupracovat s univerzitou v polském Řešově (Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego) na dlouhodobém výzkumu a zpracování ohroženého a mimořádně významného pohřebiště z doby římské na katastru obce Nezabylice (okr. Chomutov). Tradičně dobré a plodné vztahy pojí mostecké pracoviště s Archeologickým ústavem Slovenské akademie vied v Nitře, které chceme nadále rozvíjet.

ad 3. Ochrana archeologického kulturního dědictví

V následujících letech bude aktuálním a velmi potřebným úkolem v oblasti archeologické památkové péče především ochrana archeologických technických památek středověkého hornictví v Krušných horách. Jedním z důležitých výsledků projektu ArchaeoMontan je objev a výzkum celé řady unikátních archeologických nalezišť, která jsou tvořena movitými i nemovitými pozůstatky středověké těžby a zpracování rud. Tyto technické objekty, jako jsou těžební jámy, šachty, štoly, vodní nádrže a náhony, se nachází většinou v lesních komplexech. Vzhledem ke skutečnosti, že velká část krušnohorských lesů spěje do mýtného věku jsou tyto objekty potencionálně ohroženy především nešetrnou těžbou a výsadbou lesa. Z těchto důvodů bude v první řadě iniciována intenzivnější spolupráce s majiteli lesů a následným krokem bude i snaha o vyhlášení památkové ochrany vybraných a cenných archeologických lokalit. V současné době ÚAPPSZČ, v. v. i. disponuje i velmi efektivním nástrojem pro dokumentaci a následnou památkovou péči archeologických objektů a nalezišť dochovaných v reliéfu krajiny střední části Krušných hor, kterým je digitální model terénu. Tento model, který je odvozen z výsledků dálkového průzkumu země na základě leteckého laserového skenování (Airborne laser scanning) pořídila organizace z prostředků EU v rámci projektu ArchaeoMontan. Výše uvedené úkoly budou dalším a logickým doplňkem úsilí Ústeckého kraje o zápis Krušných hor jako středoevropské montánní krajiny na seznam světového dědictví **UNESCO**.

ad 4. Inovace v oblasti technického zpracování archeologického materiálu

Ze záchranných archeologických výzkumů je každý rok získáváno velké množství pramenů hmotné povahy, které jsou po dobu technického zpracování ve správě ústavu a po jejím skončení jsou obvykle ukládány v muzeích. Největší část (cca 90 % podle povahy výzkumu i více) tvoří keramika. Náš ústav se již v minulosti zaměřil právě na zpracování keramických nálezů, jejich evidenci a systémy ukládání. Během jednoho roku je u nás zpracováno průměrně 150-200 typizovaných beden (40 x 60 x 32 cm) keramického materiálu, tedy několik set tisíc keramických zlomků a částí. V právě probíhajícím období byla například pořízena z prostředků institucionální podpory Ústeckého kraje technická tiskárna pro popis keramických zlomků, jediné podobné zařízení v archeologickém pracovišti v republice. Díky ní se podařilo výrazně zvýšit efektivitu a rychlost zpracování většiny výzkumů.

V dalších letech se chceme zaměřit na další možnosti zefektivnění zpracování, lepší evidence a úspornějšího trvalého uložení keramických nálezů. V úvahu, ale v závislosti na překotný vývoj v této oblasti se zohledněním aktuálního stavu, připadají například využití QR kódů pro popisy a evidenci keramických celků či například vakuování střepevého materiálu, paletování souborů v plastových přepravkách atd. Další problematikou je používání moderních lepidel pro scelování zlomků a částí nádob. V naší oblasti je zpracování velkých keramických souborů obecně na velmi nízké úrovni, to ve svém důsledku může vésti k úplnému znehodnocení a ztrátě hodnoty jedněch z nejdůležitějších archeologických pramenů v majetku kraje či státu. Pro inspiraci a zkušenosti se tedy musíme obracet do zahraničí, v úvahu připadá převzetí a přizpůsobení některých poznatků z Německa a Polska. Cílem této části záměru na roky 2015–2019 je dokončení a dovybavení stávajícího pracoviště pro zpracování velkého množství keramického materiálu, s přebytkem kapacity, který budeme

schopni nabídnout jiným institucím z území Ústeckého kraje. Jednotlivé kroky a pořízení technického vybavení je závislé na vývoji v oboru logistiky a skladování a bude upřesňováno v návrzích hlavních úkolů pro jednotlivé roky, obdobně jako u jiných priorit odborného vývoje ústavu.

Opatření a kontrola plnění výzkumných úkolů institucionální podpory

Výzkumná činnost realizovaná z prostředků institucionální podpory Ústeckého kraje podléhá schvalovacímu procesu Rady instituce Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i., která v předstihu schvaluje detailní roční plány výzkumu. Kontrolní činnost zajišťuje pravidelně Dozorčí rada instituce. Kontrolní činnost plnění koncepce výzkumu zajišťuje pravidelně Krajský úřad Ústeckého kraje prostřednictvím pracovníků Odboru kultury a památkové péče. Rada Ústeckého kraje schvaluje závěrečnou zprávu o činnosti dle schválené koncepce a na základě schválení dochází k uvolnění prostředků na další roční období.

